

„EDINOST“
Izhaja po trikrat na teden v šestih izdanjih ob torkih, četrtek in sobotah. Zjutranje izdanje izhaja ob 8. uri zjutraj, večerno pa ob 7. uri večer. — Obojno izdanje stane: za en mesec . f. 1.—, izven Avstrije f. 1.50 za tri mesece . f. 3.—, 4.50 za pol leta . f. 6.—, 9.— za vsa leta . f. 12.—
Naročnine se plačujejo naprej na naročbo brez priložene naročnine se sprava se ozira.
Posamične številke se dobivajo v prodajalnicah tobaka v Trstu po 3 nč., izven Trsta po 4 nč.

EDINOST

Oglasi se računa po tarifu v petitu; za naslove z debelimi črkami se plačuje prostor, kolikor obsega navadnih vrstic. Poslana, osmrtnice in javne zahvale, domači oglasi itd. se računajo po pogodbi.

Vsi dopisi naj se pošiljajo uredništvu ulice Caserma št. 13. Vsako pismo mora biti frankovano, ker nefrankovana se ne sprejemajo. Rokopisi se ne vračajo.

Naročnine, reklamacije in oglase sprejema *upravitelstvo* ulice Molino piccolo št. 3. II. nadst. Naročnine in oglase je plačevati loco Trst. Odprte reklame kažejo se proste poštnine.

Glasilo slovenskega političnega društva za Primorsko.

„V edinosti je moč“.

Boj za obstanek.

To jedno je gotovo: mirnim potom, potom sporazumljenja z sodeželani druge narodnosti ne pridemo mi primorski Slovenci do enakopravnosti. Sleherni miroljubni in za javno blaginjo v deželi vneti človek mora sicer obžalovati, da so stvari dozorele do te žalostne točke, ali dejstva so dejstva, katerih ne morejo premeniti vse naše obžalovanje in vse rekriminacije. Dejstva treba jemati na znanje, jih beležiti in se po njih ravnati. Tej dolžnosti se ne sme odtežati slovensko novinstvo.

Ponavljamo torej: ob sedanjih razmerah, ob srditosti, ki vlada v nasprotnem taboru, ob hrepenju nasprotne stranke po absolutnem gospodarstvu v deželi, ob zaničevanju, ki je postala druga nprav našim nasprotnikom, bilo bi samoubojstvo, bil bi zločin na lastni ekzistenci, ako bi Slovenci odnehali v sedanjem boju, udajajoči se slepi nadi, da bi mirnim potom, potom sporazumljenja z nasprotniki, mogli priti do tega, po čemer moramo hrepeneti — do enakopravnosti. Kakor so danes dispozicije v nasprotnem taboru, bila bi na naši strani neodpustna lahkomišelnost, ako bi se nadejali od nasprotne strani le najmanjšega nagnenja do — sprave. Nasprotniki so izdali parolo za boj, boj tako dolgo, dokler ne zdrsne bojno kopje iz rok jednemu ali drugemu bojevnika, dokler ne postane eden ali drugi nesposoben za nadaljevanje boja.

Kruta parola to, ki so jo izdali naši nasprotniki.

Bilo je pred par leti, ko se je jeden naših državnih poslancev na hodnikih zbornice poslancev pogovarjal s poslancema istrskima. V pogovoru je menil naš zastopnik, da bi bilo vendar najbolje, ako bi Slovenci in Italijani na Primorskem našli kakov medus vivendi, ako bi kako uredili raz-

mere med seboj, da bi bilo možno živeti nekoliko mirneje. Toda na to izraženo menenje bil je odgovor krut, nečlovekoljuben, nekrščansk. „Nikdar! Enakopravnost med Italijani in Slovani na Primorskem je nemogoča stvar. Pasti mora eden ali drugi!“

Tak je bil torej laški odgovor na izraženo menenje miroljubnega in pravičnega moža, kruto je bila odbita ponudba miru.

Italijani nimajo pojma pravice v svojem slovarju. Oni hočejo boj do skrajnih posledic. Oni ne poznajo enakopravnosti, oni ne morejo razumeti, da bi na Primorskem mogli živeti jeden poleg drugega, z enakimi dolžnostmi, a tudi enakimi pravicami. Oni si ne morejo misliti drugačnega razmerja nego: jeden gori kakor gospodar in tiran, drugi pa spodaj kakor hlapec in — suženj. Seveda: oni zgoraj mora biti vsikdar le Italijan, oni spodaj pa Slovan!

A da omenjena izjava italijanskega prvaka v zbornici poslancev ni bila le izliv hipne — recimo — nevolje ali razdraženosti, ampak da hočejo naši italijanski nasprotniki izvajati načelo boja do skrajnosti, boja do pogube na tej ali na oai strani, to je potrdil drž. poslanec Bartoli na tistem glasovitem shodu političkega društva italijanskega v Lošnju in to so nam še posebej potrdili zadnji dogodki, ki so bili toli kričeči, toli kruti, da se še sedaj peni ogorčenje po vsej pokrajini in da ne morejo priti do miru razburjeni duhovi. — Ti dogodki kažejo, da hočejo nasprotniki sistematično postopati po izdanem geslu: osar tutto!

Napovedan nam je torej boj od nasprotnika, ki ne daje in ne vsprejema pardona. To so kruti akordi hreščee bojne pesmi in po vseh kotih naše ožje domovine prepevajo sedaj furije strasti in bojevitosti to kruto bojno pesem.

Burno veselje se je polastilo Sidonije!

„Novo življenje me navdaja!“ je dejala gospej Dobsonovi. Tekala je po vrtu, trgala velike šopke cvetic za svoj salon, odpirala solnčnemu svitu vsa okna, dajala razna povelja kočijažu, kuharici in vrtnarju. Hiša mora biti lepa, kajti Georges pride zopet, za konec tedna je prirejela velik obed. Bilo je baš tako, kakor bi bila zadnji mesec z doma, kakor bi se bila vrnila z dolgočasnega, napornega kupčijskega potovanja, in bi se sedaj trudila na vso moč, da bi zopet videla okrog sebe življenje in radost.

Drugi večer so bili Sidonija, Risler in gospa Dobsonova skupaj v salonu. Risler je prelistoval debelo knjigo o mehaniki, gospa Dobsonova pa je spremljevala petje Sidonijino. Kar se je ta glasno zasmejala sredi pesmi. Udarilo je baš deset.

Risler jo je pogledal začudeno.

„Zakaj se smeješ?“

„Nekaj mi je prišlo na misel,“ je rekla Sidonija ter gospej Dobsonovi z očmi pokazala na uro. Bila je ura sestanka in Sidonija je mislila na muke, s katerimi jo je pričakoval Fran.

— — — — —
Odkar se je vrnil sel, ki mu je bil prinesel Sidonijin z mrzličnim vzruženjem pričakovani „d“, je postal zelo miren... čutil se je nekako odrešene. Sedaj se ni več obotavljal in omahoval, ni se več boril med dolžnostjo in strastjo. Previdno je pričel pripravljati, prinesel svoj kovčeg, izpraznil omaro in dosti pred časom, ko je imel nekdo

Naši nasprotniki so nas brutalno potisnili pred vprašanje: ali naj se Slovani tudi v bodoče udajemo nesrečni dobrosrčnosti in sentimentalnosti svoji, ali pa naj vsprejmemo usiljeni nam boj, kakor je dostojno mož v pravem pomenu te besede, kakor je dostojno ljudij, ki hočejo živeti, kakor je dostojno boritelj, ki hočejo priversti svojo pravično otvar do — zmage? Ali naj pobereмо rokavico, ki so nam jo vrgli pod noge, ali naj pa malodušno odstopimo z bojišča?!

Glede odgovora na to vprašanje smo menda vsi na jasnem. Menda ga ni rojaka med nami, ki bi odgovoril drugače nego: „Vsprejmimo boj, pobereмо rokavico! Mi hočemo živeti, ker imamo pravico do življenja!“

Tako mislimo vsi! O tem nam priča impozanten način, kakor se vspenja sedaj med našim narodom po Primorskem užaljeni narodni čut! Prodrlo in zmagalo je v nas prepričanje, da po poti prijenljivosti in občutljivosti ne opravimo ničesar. Ako so protivniki železni, moramo biti mi jekleni. To moramo, to smemo biti, tega nam ne sme zameriti nikdo, kajti boj na naši strani je opravičen popolnoma, tudi če ga sodimo z etičkega stališča. Ako so neizprosni nasprotniki, ki se bore le za nadvladje, ki se bore le iz objestnosti in neznosljivosti: potem narekuje nam zapoved samoobrane, da smo trdni, da smo istotako neizprosni, ker nam gre za vse nekaj drugega, nego za nadvladje in izzivanje, ker tu gre za naš — obstanek!

Mi gotovo nismo iskali boja. Narobe, mi bi se čutili srečne, ako bi se mogli razvijati mirnim potom, ako bi v božjem miru mogli delati za svoj kulturni razvitek in materialni provspah. Mi ne iščemo boja zaradi boja; ali, ako je že tako, da le potem boja moremo priti do svojega prava in do — miru, potem pa bodi boj! Odgovornost ne

priti po prtljago, je sedel sredi sobe na zaboji, motril na zid prebiti zemljevid, ki se mu je zdel podoba njegovih bloditev ter z očmi sledil ravne mestne ulice in valovite meje morja.

Še na misel mu ni prišlo, da onostran veže nekdo zanj vzdihuje in plaka, niti se ni spomnil obupa svojega brata, grozne drame, katero ostavita za seboj. Bil je daleč od vsega tega, videl se je že na peronu kolodvorovem s Sidonijo v črni obleki, kakoršna je prikladna za potovanje in beg... pozneje na bregu sinjega morja, kjer ostaneta nekaj časa, da zmešata pot zasledovalcem... in na posled v daljnji neznani deželi, kjer je nikdo ne bode mogel najti ter mu jo iztrgati. Ali pa je mislil na voz, v katerem se vozita po nočnih ravninah; bleda, lična glavica je ležala poleg njega na blazini, cvetoča usta so bila blizu njegovih ustnic in dvoje globokih oči je gledalo vanj v mračni svetlobi svetilničini, hlap in kolesa pa so ju nesla naprej med gibajočim premikanjem.

Sedaj pa šumi in sikaj, lokomotiva, stresaj zemljo, rudeče barvaj nebo, bruhaj dim in plamen, zaganjaj se v predore, hiti čez gore in reke, teči, gori, počti, le vzemi naju s seboj, pelji naju proč, daleč proč od življenja ljudij, njih zakonov in nagnenij... le proč od življenja, proč od nas samih!

Dve uri, predno je bila odprta biljetna pregraja za tisti vlak, je bil Fran že na lyonskem kolodvoru, ki se v grdi golosti svoji, oddaljen od središča pariškega življenja, človeku že zdi prva postaja provincije. (Pride še.)

PODLISTEK

Fromont mlajši & Risler starši.

ROMAN.

— Francoški spisal Alphonse Daudet, preložil Al. B. —

Česar pa Sidonija ni pripoznala, dasiravno je najbolj vzbujalo njeno jezo nad Franom, je bilo to, da jo je navdajal z velikim strahom, preté jej z njenim možem. Od tistega trenutka jej je bilo tesno pri srcu, kajti zdela se jej je, da je v resni nevarnosti njeno življenje, katero je cenila nad vse. Teh plavolasih, na videz hladnokrvnih ljudij, med katere je spadal Risler, se utegne polastiti grozna srditost, čije posledice si niti misliti ni mogče. Podobni so tistim brezbarvnim, nedišečim razstreljivom, katera se ljudje bojé rabiti, ker ne poznajo njih učinka. Z grozo je Sidonijo navdajala misel, da bi njen mož utegnil zvedeti, kaj počenja.

Iz njenega prejšnjega življenja v ubogem, obljudenem delu mesta so jej ustajali razni spomini na nesrečne zakone, na osveto prevarjenih mož, na kri, ki je oškropila sramoto prežestva.

Ves ta strah pa je pregnal list, katerega je pričakovala tako željno. Sedaj je Fran ni mogel obtožiti; celó v jezi zaradi prevare, katero je izkusil, tega ni mogel storiti, ko jej je sam dal takovo orožje. A če bi tudi govoril, Sidoniji je bilo treba le to pismo pokazati, in Risler bode uverjen, da so vse tožbe njegove le obrekovanje... Da, gospod maščevalec, sedaj ste v zanjki!

pada na nas, ki smo vsprejeli usiljeni nam boj, ampak na one, ki so — gnani od divjih nagonov — izzvali boj. Nam naj nikdo ne prihaja z očitani! Borba, ki se mora izvojevati, je logična posledica razmer, kakor so se iste razvile, ne po naši krivdi, ampak po krivdi drugih. Nas žene v boj le tisti čut, ki je lasten vsakemu bitju na svetu — tudi najdrobnejemu črviču — čut ljubezni do življenja, nagon do samoobrane.

Dolgo smo hodili po poti mehke prijenljivosti. Dolgo smo se nadejali, da bode blago postopanje na naši strani uplivalo blažilno tudi na nasprotnike. In kaj smo dosegli s tem? Nič drugega kakor to, da je nasprotnik postajal še drznejši in nasilnejši; mi, blagi in mehki, pa smo se morali vedno le umikati, in smo slednjič dospeli tako daleč, da nam je jela voda teči v grlo.

Sedaj smo se vzdramili in smo se jeli zavedati nevarnosti, ki preti našemu obstanku. Ko pa gre za obstanek, tedaj ni več šale, ampak britka istina. V takem položaju morajo pasti ozir.

S tem pa ni rečeno, da ne ostanemo zvesti načelu, katerega smo se držali do sedaj — načelu spravljivosti in miroljubnosti. Temu načelu ostanemo zvesti tudi v bodoče, v kolikor nam bodeta dopuščala to naša narodna čast in skrb za našo narodno bodočnost. Definitivno so pa minoli oni časi, ko smo zametali sami sebe le zaradi ljubelega miru, in v strahu, da nas ne proglasijo za razgrajče; ko smo vedno v ponižnosti krivili svoja hrbtišča še tedaj, ko so nam tla gorela pod nogami!

Mi smo in ostanemo zvesti načelu krščanske ljubezni, mi ne sovražimo nikogar; zahtevamo pa, da tudi drugorodec spoštuje, kar je našega in do česar imamo pravico po božjih in posvetnih zakonih. Vera naša je gotovo vera ljubezni; vera naša ne pritiska narodom v roko krvavega meča, ampak oljkino vejico, vejico miru. Vendar so naši predniki, pobožni možje, vzeli v roko krvavi meč in šli so v križarske vojne, ko je azijsko barbarstvo teptalo krščansko kulturo. Šli so v boj, ker je potreba zahtevala tako, ker so hoteli rešiti krščanstvo: šli so srčno v boj za krst častni in svobodo zlato. Po boju so rešili idejo miru, idejo krščanske pravice.

V takem položaju smo tudi mi; tudi mine moremo živeti v miru, ker tega noče naš soed. Naš boj sicer ni krvav boj in mi ne brusimo krvavih mečev, pač pa moramo z vso odločnostjo zavijetati orožje naše duševne zmožnosti, našega človeškega dostojanstva, orožje narodne zavesti, orožje ljubezni do samega sebe! In kakor naši predniki, ki so se borili zoper azijsko barbarstvo, tako imamo tudi mi zavest, da se borimo za — mir. Mir seveda še le potem, ko bode osiguran naš narodni obstanek! Ko dosežemo ta svoj cilj, ko privedemo v varno pristanišče ladijo svojega obstanka, potem pride trenotek, ko radi ponudimo roko svojemu današnjemu nasprotniku.

Za sedaj pa velja, da povspešimo svojo organizacijo, da rama ob rami, pustivši na stravi vse morebitne medsebojne difference, izvojujemo usiljeni nam boj za svoj obstanek!

Politiške vesti.

V TRSTU, dne 4. maja 1897.

K položaju. V zbornici poslancev je danes menda začela razprava o nujnih predlogih. Le-teh je 12. — V nemških vrstah je silno narastla bojevitost. Vse je navdušeno za skrajni boj zoper grofa Badenijsa. To je naravno po shodih v Libercu in Toplicah! — Kakor smo rekli zadnjič: sedaj napnejo strune v parlamentu še trdneje. Celó taki krogi, ki so bili dosedaj za zmernejše postopanje, da hočejo slediti taktiki obstrukcije. — Na obeh shodih so govorili govorniki samo žveplo in petrolej. Na shodu liberalcev je rekel jeden govornikov, da Nemci so se naveličali uloge braniteljev državne misli avstrijske; na shodu nacionalcev pa je jeden govornikov popolnil gornjo grožnjo rekši: „Kolikor glasneje bodo vesti o zatiranju Nemcev v Avstriji, tem hujše postaja ogorčenje — v Nemčiji. Krvavimi žrtvami se je ustanovila nemška država in ta bode umela čuvati Nemce vsega sveta se svojimi varnimi peroti“. — Ako to ni veleizdaja najnesramnejše vrste, potem res ne vemo, kaj je veleizdaja. In isti govornik se je skliceval celó na nemškega cesarja, ki je obljubil skrbeti za vse Nemce. Jako značilen rek je izustil znani

Wolf, zagroživši, da Nemci hočejo preprečiti obnovenje pogodbe z Ogersko! Torej taki le so. Dokler so pod to pretvezo mogli nadaljevati svojo nasilno politiko in tlačiti nemške narode, dotlej so trdili, da obnovenje pogodbe z Ogersko je glavna državna potreba, kateri treba podrediti vse druge. Sedaj pa kar hkratu nimajo več zmisla za to „potrebo države“, ko hočejo ugajati svoji divji, neugasni gospodoželjnosti. O ta nesrečna „državna korist“, koliko nemških krivic je morala jemati na svoj račun! — Slednjič je zloglasni Wolf siknil svoj strup celó do najvišega mesta, vskliknivši: „Potem bomo videli, da-li bode grof Badeni debival še mnogo priznanih pisem iz — cesarske palače!“ — Tako daleč seza že nemško-nacionalna nesramnost! Bržkone pa je dobro tako, da so postali odkriti. Sedaj bode vsaj vedel svet, iz kake vrste patrijotov je sestavljena takozvana „državna stranka“. Sedaj razumemo, zakaj so tako tesni prijatelji izvestni krogi v Trstu in oni, ki so v nedeljo besneli v Libercu in v Toplicah! Gospoda stoje na isti višini svoje — lojalnosti.

V nedeljo so torej zanetili plamen izdajstva in brezdomovinstva in ta plamen hočejo zanesti sedaj tudi v zbornico na Dunaju. Lahko je možno torej, kar javljajo danes z Dunaja, da namreč vlada še te dni odloži posvetovanja zbornice in da ne pride niti do adresne razprave. Mi pa ne moremo drugače nego da ponovimo že stereotipni refren: čim bolj besne oni, tem tesneje se morajo združiti slovaške skupine, da dokažejo srdlitost, da Avstrija istotako ne more biti nemška, kakor ne more biti izključno slovaška, ampak da more biti le — avstrijska, čije sinovi ne smejo hoditi iskati pomoči na — tuja tla!

Posl. dr. Gregorčič o nalogah avstrijskega parlamenta. V velikem svojem govoru na shodu v Št. Petru pri Gorici je državni poslanec dr. Gregorčič govoril nastopno o nalogah, katerimi se bode baviti parlamentu avstrijskemu:

Sedanji položaj je tudi za nas ugoden, tudi slov. narod lahko z zupanjem gleda v bodočnost. Slovenski poslanci pa bodo delovali v tem smislu, da je domačo politiko premeniti, da se ljudstvo ne bo vedno pritoževalo, in če ima vzrok se pritoževati, da bo uslišano, ljudski glas mora vlada poslušati in mu ustreči.

Državnega zbora čaka silno dela. Tudi če bo pridno deloval vseh šest let, težko izvrši vse svoje naloge. Najprej pride na vrsto pogodba med Avstrijo in Ogersko, da se določi, koliko skupnih stroškov za vojaštvo itd. naj nosi vsaka država. Sedaj so plačevali Ogrji okroglih 30% skupnih stroškov, Avstrija pa okroglih 70%, pri tem je pa imela Ogerska vedno več besede, navadno vsaj za 70% a naša polovica le za 30%. Zjednačiti se mora veljava obeh držav tudi v prispevkih za skupno korist. Naši proračuni kažejo že nekaj let preostanke v denarnicah, in sicer nekaj milijonov, ki se pa hranijo za čas potrebe, za vojno itd. Državni zbor mora skrbeti, da se dohodki na kak način pomnožé, ne da bi se nalagala davkoplačevalcem večja bremena. To se pa zgodi s tem, da se obdači veliki kapital. Sedanje razmerje ni pravično. Če plačuje kmetovalec davek od zemljišča, katero s trdom obdeluje in mu komaj toliko nosi, da preživlja sebe in svojo družino, zahteva pravičnost, da se precej visoko obdači nakopičeni kapital, ki raste brez vsakega truda kapitalistov. Ko se pomnožijo dohodki, naj dobijo tudi posamične dežele vsaka svojo olajšavo in podporo ter da potem odpadejo razne doklade, ki deželo in ljudstvo tako tarejo. — Že od novega osebnega dohodninskega davka, od katerega pridejo 3 milijoni v korist deželam, bi pripadlo na Goriško kakih 20—30.000 gld., pozneje pa bo dohodek raste in tako tudi podpora vsaki deželi.

Dalje ima skrbeti državni zbor za prometne zveze med posamičnimi deželami in kraljestvi. Sedanje zveze so preslabe in pomanjkljive, zlasti v naši deželi. To se pa zboljša z vipavsko železnico, ki se pozneje pedaljša do Postojne ali Logatca, in z drugo zvezo po Soški dolini s Koroško in Dunajem. Ako se zgradi bohinjka železnica, se bo gradila tudi postranska do Kobarida.

Državni zbor ima dalje rešiti delavsko ali socialno vprašanje, da se uvede določen čas za delo, dovoljna plača, da bodo delale ženske le o

svojem času v tovarnah, da otroci sploh ne pridejo v tovarne; a ne samo za tovarniške delavce naj se poskrbi, temveč tudi za delavce na kmetih. Kmetovalcu se mora opomoči, pa bo pomagano tudi delavcu; doslej se je vlada malo brigala zanj. Dandanes ima kmetovalec tako male dohodke, da komaj sam živi in da niti misliti ne more na to, da bi svojim delavcem poboljšal plačilo. Prav čudne razmere pa so pri nas na Goriškem, deloma še v Istri in Dalmaciji, da gospodarji kmetij odajajo cela zemljišča takozvanim kolonom ter te nekateri na prav nečuvven način izžemajo. Razmerje med nekaterimi gospodarji in koloni je nezno. Druge socialne reforme bi bile potrebne, da se uredi bogatim založnikom, konfekcionarjem, njih delokrog, da ne bodo uničevali malih obrtnikov. Večkrat se dogaja, da lastniki tovarn kupujejo s perilom, obleko, klobuki, poleg tega pa imajo tovarne za druge obrti, torej eden vse, drugi nič. To se mora premeniti, vsakemu se mora pustiti, da živi in vsi naj delajo.

Sedanja šola obstoji že kakih 30 let; a slišijo se pritožbe od raznih strani. Eni pravijo, da sedanja postava ne daje prave gotovosti, da se morejo otroci vzgojevati na verski podlagi. No, pri nas se ne moremo pritoževati! Naše učiteljstvo pozna svojo dolžnost in jo vestno izpolnjuje. (Kaplan Knava pritruje: Res je! V resnici versko šolo imamo!) Niso pa vsi in povsod zadovoljni z novo šolo; nekaterim je predraga, drugi tožijo, da kmetu škoduje, ker mu jemlje otroke, ki bi lahko že delali na polju. Nemška kat. stranka zahteva, da se šola premeni v versko šolo. Stroški za šolo so res velikanski, zlasti v deželah, kjer okraji šole vzdržujejo, kakor na Goriškem, dočim imajo na Kranjskem in drugod deželni šolski zalog. Ker pa ima država največjo korist in dobiček od tega, če je šola dobra, delovati moramo na to, da država prevzame ljudsko šolo v svojo skrb, ali pa naj si prizadevajo državni in deželni poslanci, da dobi šola tudi naša dežela v oskrbo.

Obnovenje pogodbe z Ogersko. „Pogajanja med obema deputacijama so ostala povsem brezvspešna. Ministerski predsednik grof Badeni in finančni minister Bilinski sta že odpotovala iz Budimpešte. Položaj je postal kritičen za obe vladi“. Tako se glase današnje vesti. Jedni trde, da toliko avstrijska kolikor ogerska vlada izvedeti posledice, to je, da ponuditi svojo ostavko vladarju; drugi pa menijo, da do tega koraka bode priseljeno le ogersko ministerstvo, avstrijsko pa ne, ker naziva popolno zaupanje vladarja. Vsakako pa bode potreben jednoleten provizorij.

Po velekritičnem položaju, kakoršen je nastal sedaj, možno je še le soditi, kako so prejšnje liberalne vlade razvadile Madjare. Madjari so bili navajani, da je vsikdar obveljala le njihova. Od tudi njihova trma, ki bi hotela, da le avstrijska polovica naj nosi ogromni del bremena. A da nemški nacionalci in liberalci ravno v tem kritičnem času tako rohné, to je pač najboljši dokaz, da ti ljudje nimajo nobenega srca za javni blagor te polovice države. Hudo se maščuje sedaj nad nami dejstvo, da so nemški liberalci toliko let mogli gospodariti v tej državi.

Kralj Aleksander na Cetinju. Aleksander, kralj srbski je došel včeraj v Cetinje. Vsprejeli so ga slovesno. Vse mesto je bilo v zastavah. Od vseh strani je privrelo ljudstvo že v Bar, kamer je došel kralj na parniku „Stephanie“. Ko je kralj došel na Cetinje, so zvonili zvonovi. Dne 8. t. m. dospe kralj Aleksander na Dunaj.

Avstrija in Rusija. Kako soglasje! Skoro neverjetno je to. Ne le ono časopisje, ki se je dosledno potezalo za sporazumjenje med obema državama, ampak tudi ono, ki je trdilo še nedavno temu, da med Avstrijo in Rusijo ni možno drugačno razmerje, nego razmerje navskrižja, katero more rešiti le meč, je danes nverjeno, da je dovršen velik čin sporazumljenja in da je to delo kronano po veleslavnem potovanju našega cesarja v Peterburg. Evropa se je prav oddahnila. Bolj in bolj so se zgoščevali oblaki na obnebnju vztočnem in položaj se je bil zamotal tako, da smo strahom gledali tja doli na Vzrok, pričakovali od dne do dne, da bruhne ona velika borba, o kateri je sodila evropska diplomacija že vse to stoletje, da mora priti prej ali slej. V takih kritičnih trenotkih je potoval cesar Fran Josip v obiske v državo, o kateri je postalo uverjenje tradicionalno, da potegne

svoj meč v prvi vrsti proti naši državi, ko pride do katastrofe na Vztoku. A Evropa je zazrla diven prizor: ona namišljena nasprotnika sta se proglasila kneza miru in v prisrčnem objemu sta poslala narodom divno blagovestje, da se ne bode prelivala kri. In danes pozdravlja ves svet, brez izjeme, čutom hvaležnosti oba viteška vladarja, ki sta si nadela plemenito nalogo obrambe miru.

Sosebno je tudi rusko časopisje, ki pripisuje sestanku Frana Josipa in Nikolaja isti veliki pomen, kakor mu ga pripisuje vse ostalo evropsko časopisje. Posebno pa nas je razveselilo, da je eden najuplívnejših ruskih listov napisal izjavo, ki se popolnoma strinja z našimi nazori, ki smo jih napisali pred par dnevi ozirom na posledice sporazumljenja z Rusijo za notranje razmere v Avstriji. Mi smo bili rekli, da po prenehanju rusofobstva na zunaj mora nehati tudi slabofobstvo na znotraj. V tem zmislu se nadeja tudi list „S. Peterburgskija Viedomosti“, da bode imel sestanek v Peterburgu blagodejnih posledic tudi za avstrijske Slovence v narodnem in političnem pogledu.

„S. Peterburgskija Viedomosti“, ustanovljene Petrom Velikim pred 171. letom, prinesle so namreč v svoji 101. številki prelep uvoden članek „dobro znamenje“, katerim so presrečno pozdravljale slavni prihod našega cesarja v Petrograd in razvivši veliki političski pomen tega „posieščenja“ zaključile so svoj članek s temi velevažnimi besedami: „Mi vidimo v sedanjem posieščenju dobro znamenje za sedanje čase in za bodoče. Mi pozdravljamo, razen tega, v osebi cesarskega gosta, onega, v čigar roki je sodba mnogih milijonov dragih sorodnih nam Slovanov. Mi ne moremo pozabiti teh bratov po krvi in nadajamo se, da se bode skazovalo visoko brezstrastje imperatorja vedno tudi v politiki ravnopravnja narodnosti avstro-ogerskega cesarstva. Mi se nadajamo, da današnja obmena dobro želečih prepričanj, dá Slovanom cesarstva Habsburgovcev zmožnost, živeti polnim življenjem na blagor svoje domovine in svojega gospodarja“.

Tako piše ruski list povsem opravičeno. Kajti, ako je res, da je sporazumljenje med Avstrijo in Rusijo velika dobrota za ves svet in za državo avstro-ogersko še posebej, in ako je res, da so ravno avstrijski Slovani prvi zagovorniki takega sporazumljenja, potem je le želeti, da se obistini nada ruskega lista gledé na avstrijske Slovence. Mi ne kličemo Rusije na pomoč in mi ne bodemo nikdar hodili iskati pomoči na ruska tla — kakor hodijo ravno sedaj izvestni ljudje na saksonska in bavarska tla —, mi ne želimo, da bi se Rusija utikala v naše notranje razmere, ker takih želja ne dopušča naša lojalnost, ampak želimo le, da bi naši odločni krogi vzeli na znanje izjavo ruskega lista kakor pojav mišljenja v odličnih krogih ruskih. Tu imajo migljaje o mišljenju na Ruskem, kako bi se dalo najlepše utrditi doseženo sporazumljenje med obema državama.

Grško-turška vojna. Kakor je razvidno iz najnovejših poročil z bojišča, ki jih objavljamo tu spodaj, reorganizovali so Grki svojo vojsko v Farsali, kolikor so jo mogli in potem, ko so bili poskusili v Velestrinu zapreti pot turškim četam, umika se grška vojska še dalje, proti Domokosu. (Domokos je malo selo, ležeče na bregu gorovja Othrys; to gorovje meji Lariško planjavo. Preko tega gorovja vodi samo jedna cesta v pravem smislu besede, to je pet, ki spaja utrdbo Farsala z mestom Lamia, vodeča mimo Domokosa in preko strašne soteske Furka. Ured.) Grški generalni štab je brzkone dobro premislil, ko se je odločil umakniti se boju s Turki v Farsali. Kajti grška vojska bi imela tam neugoden položaj, ker nedostaje naravnih zaslomb za obrambo. Iz tega je sklepali logično, da bodo skušali trdovratno braniti sotesko (prelaz) Furka. Stališče pri Farsali bi bilo za Grke strateško skrajno neugodno, ker bi Turki tam grški vojski prav lahko odrezali komunikacije. Res je sicer, da so Grki, ostavivši Farsalo, prepustili zajedno Volo svoji usodi, toda to je postranska stvar. Upoštevati je dejstvo, da, ako merijo Turki na Atene, potem se morajo pripraviti na „guerilla“-vojno v onem klasičnem hribovju, kjer se se Grki že pred tisočletji zmagonosno borili zoper stokrat jačega sovražnika. In s tem bi stopila vojna v povsem novo obliko in Grki bi

se mogli dolgo, dolgo upirati Turkom, če bodo imeli dobrih voditeljev. Drugo vprašanje pa je, da-li bi se Turčija udala na tak način vojevanja. Dvomimo!

Evo tu brzojavke, katero smo omenili na čelu teh izvajanj: Pariz. „Agence Havas“ javlja iz Carigrada: Potrjuje se vest, da so Grki pričeli umikati se iz Farsale. Kakor vse kaže, se Grki niti najmanj ne pripravljajo na bitko, ampak umikajo se jednostavno proti Domokosu, na naravni obrambni erti, ki jo daje Otriško gorovje. — Kakor poroča isti zavod iz Carigrada, se umikajo Grki tudi iz Arte.

Različne vesti.

Doneski za možko podružnico družbe sv. Cirila in Metoda v Trstu. Gospa A. vd. G. je nabrala med svojimi gosti o priliki izvolitve g. Metlike županom novo ustanovljene županije Očizla-Klanec 10 kron. — Vesela družba na Proseku je nabrala 2 kroni 20 st. — Na Proseku se je nadalje nabralo 4 krone 60 st. (po pomoti zakasnjeno). — V spomin iztiranja iz Podgrada hlačolerca Trim-a plačal je „mio amico“ hlačne odškodnine 4 kron. Ofizio di Buzeto. Živeli darovalci!

Cerkvica v čast sv. bratoma Cirilu in Metodu. V proslavo petdesetletnice vladanje cesarja Frana Josipa namerujejo vaščani vasi Padrič v tržaški okolici zgraditi cerkvico, posvečeno sv. bratoma Cirilu in Metodu. Načrt je napravil g. A. Trobec. Po tem načrtu bi bila cerkvica dolga 9 m., široka pa 6 m. To je res lep namen. Vrli Padričani hočejo pokazati s tem, da niso nikaki „barbari“, ampak ljudje, udani svoji veri, svojemu cesarju in svojemu rodu. Pokazati hočejo, da mislijo in čutijo nekoliko drugače, nego pa tisti gospodje v Trstu, ki se zvijajo in upirajo proti temu, da bi se ulica Corso promenila v „Corso Francesco Giuseppe“, kakor je predlagal okoličanski zastopnik g. Fran Dollenz.

Nadejamo se, da pojdejo Bogu in cesarju udani Slovenci na roko vrlim Padričanom in da jim pripomorejo k pokritju stroškov. Hrupnih slavnosti ne bodemo mogli prirejati tržaški Slovenci v proslavo jubileja cesarjevega, zato je moramo proslaviti jubilej takimi tihi in bogoljubnimi čini.

Na magistratu v Trstu se je dogodil te dni nastopni slučaj: Neki fant iz sv. Križa je došel te dni na magistrat, da mu podpišejo vojaško knjižico, ker mu je odti na vojaške vaje. Ko je došel pred jednega uradnikov, mu je odgovoril le-ta — seveda v italijanskem jeziku — da on nima nič opraviti z vojaškimi stvarmi. Ker pa naš fant ni razumel odgovora, stal je nemo sredi sobe, ne vedé, kaj mu je početi. In ker se uradnik ni zmednil zanj, se je naveličal čakati ter je vprašal še jedenkrat, kam mu je odti. Uradnik mu je pokazal na vrata, kam mu je odti. Fant je ubogal. Uradnik mu je vzel knjižico iz rok in je vprašal fanta po italijanski: Od kje ste? — Molk. — Vaš oče se imenuje Franc Košuta? — Zopet molk. — Uradnik, videč, da fant le molči, se je obrnil do drugih uradnikov: „Anche soldai muti devono andar far esercizi!“ Tako je zasmehoval mladeniča, ki je stal, kakor da je iz kamena. Potem so poklicali prejšnjega uradnika in so mu povedali, da fant ne razume ničesar. In glej čudo: sedaj ga je uradnik vprašal po slovenski in fant je korajžno odgovoril po slovenski. Odhaja je Križan slovenski pozdravil uradnike, a nikdo mu ni odgovoril. Križan pa si je mislil: „Kako vendar Bog kaznuje ljudi. Prej so se smejali meni, da sem nem, sedaj so postali nemi oni.“ — Slovensčina jim ne gre, pa jim ne gre tam doli na tržaškem magistratu.

Odbor „Kmetijske in vrtnarske družbe“ za Trst in okolico naznanja zadnjikrat svojim členom, da kdor hoče „modre galice“ (vitrijol), naj se potruži na Občine do gosp. Ivana Goriupa, predsednika družbe, kjer je dobi še samo do 15. t. m. Kg. stane za ude 25 nč.

Okoličani, nikar ne zamudite prilike, ki se vam ponuja, da ne bode kakor lansko leto! Odbor je tudi preskrbel za svoje ude škropilnic; 4 je imel prej, a 11 jih je kupil zdaj z onim denarjem, katerega je velikodušno darovalo načelnštvo „Tržaške hranilnice in posojilnice“, tako, da jih ima sedaj 15. Udje jih dobé pri predsednikih podružnic ali pri poverjenikih družbe, katerih imena priobčimo v prihodnjem izdanju tega lista.

Občni zbor „Tržaške posojilnice in hranilnice“, registrovane zadrage z omenjenim poroštvom, bode v nedeljo točno ob 9½. uri popoldne v dvorani „Slovanske čitalnice“. Odbor zadrage vabi svoje člene na obilno udeležbo.

Občni zbor „Del, podp. društva“ bode v nedeljo, dne 9. t. m. ob 4½. uri popoldne v telovadnici „Tržaškega Sokola“, na oglu ulice Farneto in Amalia.

Promaknjeni finančni stražniki. Finančni ravnatelj v Trstu je promaknil 50 finančnih stražnikov v više stražnike in 5 viših stražnikov, ki so bili povoljnim vspehom položili potrebne izpite, imenoval je respicijenti.

Baron Nataniel Rotšild je došel včeraj v Trst. Potuje v svojem lastnem salon-vagonu, v katerem tudi stanuje.

Štrajk v ladijestavbarskem zavodu pri sv. Roku. Kakor znano, potekel je bil včeraj rok, ki ga je bilo stavilo vodstvo tehniškega zavoda štrajkovcem. Jako malo štrajkovcev se je vrnilo h kruhu in zaslužku, takó, da štrajkuje vedno še preko 1000 delavcev.

Z Grete nam pišejo: Gospod urednik! Čitali ste morda tudi Vi, kako so pisali italijanski časniki, da sta bila tu napadena dva tržaška odlična Italijana.

Gotovo, taki čini se morajo obsojati naodločneje. Ali vsi italijanski listi niso tega obsojali le se stališča zakona, temveč predbacivali so nam, kakor da bi to uprizorili okoličanski Slovenci. Proti temu moramo mi protestovati najodločneje.

Tam, kjer se je vršil napad in osebe, ki so ga izvršile, ne spadajo več v naše vrste. Ti ljudje so le Vaši, to gardo ste vi sami izredili. To so bili po zadnjih volitvah ravno oni, ki so največ upili: Viva Hortis, Viva Mauroner in Abbasso i schiavi! To so ravno oni, iz čijih ust se ne sliši nikdar in nikdar slovenska beseda.

Tam imate svoje zavetišče, tam svoje vzgajališče — šolski vrt „Lege nazionale“. Ako si vi tako vzgajate svoje ljudi, potem ni treba pripisovati barbarstva nam, temveč pripisujte le sami sebi, vi, ki tržete naše otroke od slovenskih prsi in jih potem slabo vzgajate. I. S. F.

Kdo izziva? Gospod urednik! V nedeljo sem bil slučajno v Bazovici. Vračaje se domov doletela me je družba 4 členov. Vsakemu bi morala šiniti kri v glavo, ako bi čul to družbo. Kako bi ne meni, pravemu Slovincu, avstrijskemu vojaku in patrijotu? Prepevali so garibaldinsko koračnico in drugo za navadno, Slovence izzivajočo pesem. Da jim nisem pokazal, da smo tu na Avstrijskem in ne Italijanskem, in da smo na okoličanskih tleh, se imajo zahvaliti le temu, da so bile ženske v družbi.

No, in potem se čudijo Tržačani, ako zavre kri tu in tam izzivanim in žaljenim. Bolje je, da učite svoje ljudi avstrijskega patriotizma in spoštovanja do drugih narodnosti, nego da sklepate resolucije proti okoličanom in da kličete policijo na pomoč. I. V.

Iz Doline nam pišejo: Včeraj, dne 3. maja je bil v Dolini izvoljen županom značajan in naroden mož, g. Ivan Sanci-Slovenec. Novi občinski zastop z vrlim županom na čelu nam je porok, da se prične v občini dolinski doba veselje in živahnijeje razvijanja. Med odborniki so tudi člani naš poslanec Kompare in dva učitelja. Bog živi narodni občinski zastop z novim g. županom na čelu.

Odbor akad. tehn. društva „Triglav“ v Gradcu naznanja, da se bode vršilo prvo javno redno zborovanje v četrtek dne 6. t. m. s sledečim dnevnim redom: 1.) Čitanje zapisnika. 2.) Glavna poročila odbornikov. 3.) Poročilo odborovo oz. upravitelja. 4.) Volitev: a) predsednika; b) odbornikov; 5.) Slučajnosti. Lokal: „Steinfeldska pivarna“; začetek ob 7/8 uri na večer. Gostje dobro došli!

Mestna hrnilnica v Radovljici. V mesecu aprilu 1897 je 132 strank uložilo 41.864 gl. 86 nč. 58 strank vzdignilo 10.385 gl. 39½ nč. 31 strankam se je izplačalo posojil 21.631 gl. 1, stanje ulog 213.015 gl. 08 nč.; denarni promet 114.352 gl. 36 nč.

Vremensko prorokovanje. Mathieu de la Drôme prorokuje za mesec majnik: Lepo vreme omlaju, to je od 1. do 9. Plohe proti koncu te dōbe, sosebno ob južnem vznožju planin. — Morja mirna. — V dōbi prvega krajca, to je od 9. do

Lastnik kensorski lista „Edinost“. Izdavatelj in odgovorni urednik: Fran Godnik. — Tiskarna Dolenc v Trstu.